

Arthur Japin

Honden
in het museum

Met illustraties van
Martijn van der Linden

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Welkom in het hondenmuseum

‘De hond is een uitstekende leraar, al blaffend waakt hij over de ziel van de mens. Een hond verbeeldt trouw, want honden zijn erg trouw en betrouwbaar en ze zullen het nooit vergeten als je ze goed behandelt.’

uit Het Schilder-Boeck

van kunstschilder en schrijver Karel van Mander uit 1604

Ik hou van museums. Ik kom er al mijn hele leven. Het is er zo veilig. Sprookjesachtig en fluisterstil. Alles is er mooi en kalm en niemand valt je lastig.

Maar nu heb ik iets ontdekt...

Er is in museums iets heel opmerkelijks aan de hand. Niet alleen in het museum bij jou en mij in de buurt, maar in iéder museum, in alle museums over de hele wereld. En het is ook al even gaande.

Ik snap gewoon niet dat het me niet eerder opgevallen is.

Nu ik het eenmaal heb ontdekt, kan ik het haast niet voor me houden. Ik zou het dus graag met je delen. Dat ga ik ook doen, maar voordat je verder leest, moet je goed weten dat je hierna nooit meer op dezelfde manier een museum

 Pootnoot: Ik zeg nu museums, maar als je het over meer dan één museum hebt, kun je ook musea zeggen. Dat doe ik ook vaak. Het is allebei goed.

Honden houden van ons. Ze willen niets liever dan bij ons zijn, waar we ook heen gaan. Als wij een museum binnengaan, willen ze zien wat wij daar doen. Ze willen ook naar binnen en samen met ons rondkijken en weten wat voor kunst mensen maken. Dezelfde reden dus waarom wij allemaal naar een museum gaan.

Het is niet zo dat honden niet van mooie dingen houden, en al helemaal niet zo dat ze niet in een museum thuishoren. Integendeel.

Honden maken juist een belangrijk deel uit van wat daar is te zien. In onze geschiedenis en in de kunsten spelen zij een grote rol. Dit boek zal dat bewijzen. Ik hoop dat het museumdirecteuren de ogen zal openen en dat zij inzien: honden buitensluiten is een onrecht!

Maar als ze niet met ons mee naar binnen mogen, waar zijn dan al die honden waar ik het over heb? Dat wil ik je vertellen, maar nu het zover is, ben ik eerlijk gezegd bang dat dit project te groot is voor mij alleen.

Dit is Basso. Hij wordt onze gids.

Basso is mijn eigen hond. Het is dankzij hem dat al die honden in museums me begonnen op te vallen.

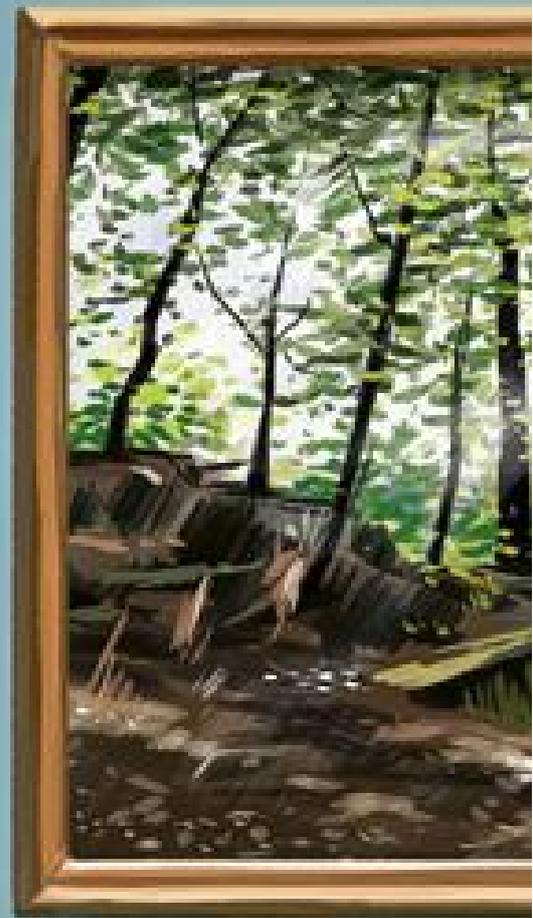
Honden op straat trouwens ook. Als je zelf een hondje hebt, herken je dat misschien: vanaf de eerste dag begin je anders naar de wereld te kijken. Met meer aandacht en meer liefde. Waar ik ook kom, sinds Basso bij ons is komen wonen, zijn honden het eerste wat me opvalt, overal.

Sinds Basso's komst bekijk ik de dingen met zijn blik. Daar worden ze mooier van. Ik vertrouw hem volledig en laat me graag door hem leiden. Door de stad, door het bos of dit verhaal, hij is de beste gids die je je kunt wensen.

We zullen Basso hard nodig hebben, want ons onderwerp – museumhonden – is ongelooflijk leuk, maar ook grenzeloos. Iemand moet ons richting geven! In de loop der eeuwen zijn er namelijk zoveel honden voor kunstenaars onmisbaar geweest, en zoveel hebben er hun plaats in de kunstgeschiedenis verdiend, dat het mij al begint te duizelen zodra ik erover nadenk.

Basso is ook de enige hond die ik ken die wél eens een museum heeft bezocht. Twee keer zelfs mocht hij met ons mee naar binnen. In Toscane. Daar begrijpen ze kennelijk beter wat een plezier een hond aan kunst beleeft. Kortom: Basso is een ervaringsdeskundige. Hij zal ons rondleiden en zorgt ervoor dat wij niet verdwalen in dit eindeloze labrynt van hondenkunst.

En dat is maar goed ook, want voor het eerste deel van ons verhaal moeten we naar binnen in... een koude, oeroude, griezelig verlaten en pikdonkere grot.

Honden in grotten

In een grot is het allemaal begonnen, de vriendschap tussen mens en hond. Ergens diep in een rots rond het begin der tijden.

Basso weet hier alles van omdat hij een deel van het jaar zelf tussen de overblijfselen van de oertijd woont. Samen met ons. In Zuid-Frankrijk. In een vallei vol prehistorische grotten. Hij is daar ook wel eens in geweest en hij weet er de weg. Bovendien: 's ochtends plast Basso vaak even tegen Cro-Magnon.

Cro-Magnon is de grot waar voor het eerst botten van een oermens zijn gevonden. Naast hem lagen de resten van zijn hond. Dat klinkt een beetje naar, maar als je erover nadenkt, is het eigenlijk juist heel mooi. Ze lagen daar samen al vijftigduizend jaar. Zo lang en innig hielden ze elkaar gezelschap. Je kunt rustig zeggen dat de eeuwige vriendschap tussen hond en mens in die grot werd geboren.

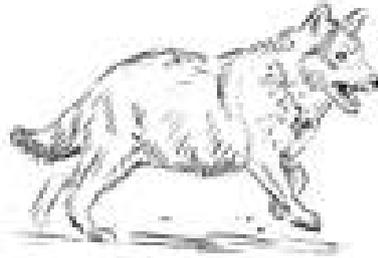
Hoe die twee elkaar gevonden hebben, zo lang geleden, is niet bekend. De mens was primitief en hield geen dagboek bij. Maar wetenschappers denken dat het zo moet zijn gegaan:

Op een koude avond, toen een van die vroege mensen in zijn grot bij een vuurtje lag te slapen, kroop er een hond bij hem. Die was op zoek naar wat gezelligheid en warmte.

Die nacht, terwijl zij daar zo lagen, is er een beer uit zijn winterslaap ontwaakt. (Beren sliepen in diezelfde grotten maar dan veel verder achterin, diep in het onderaardse

Basso in een van onze grotten

gangenstelsel.) De hond rook gevaar, schrok wakker, waarschuwde de mens en verjoeg de beer.

Sindsdien zijn ze maatjes.

Samen hadden ze alles wat je nodig hebt: de mens kon voedsel en warmte geven, de hond bescherming en vriendschap. Want dat is natuurlijk wat je vindt, als archeoloog, wanneer je de botten van oermensen en oerhonden bij elkaar ziet liggen: bewijs van de allereerste, onvoorwaardelijke vriendschap voor het leven.

Bij Cro-Magnon houdt Basso daarom altijd even stil. Hij ruikt er eens aan en plast ertegen.

Een paar druppels maar. Als eerbetoon. Om zijn vroege voorouder te laten weten dat hij – zijn verre nazaat – er nog is, vijfhonderd eeuwen later; dat hij weer is langs geweest en aan hem denkt.

Eigenlijk zou ik uit eerbied voor mijn eigen voorouder datzelfde moeten doen. Maar mensen staan bij

hun oorsprong niet zo stil. Of ze gaan er anders mee om. Zie jij ooit iemand tegen historische monumenten plassen? Nou ja, na een voetbalwedstrijd, als iedereen dronken is en gewelddadig. Maar verder?

Misschien zijn we het gevoel voor onze afkomst kwijt.
Ik plas in elk geval nooit tegen Cro-Magnon.
Tenzij ik erg nodig moet natuurlijk.

In zo'n zelfde grot in de buurt van Basso's bos zijn ook de allereerste kunstwerken ontdekt. De vroegste schilderijen en gravures die ooit werden gemaakt! Achttien-duizend jaar geleden heeft iemand ze daar op de wanden van een grot getekend. Al die tijd hebben ze daar gezeten zonder dat iemand dat wist.

Pas in de vorige eeuw werden ze ontdekt.
Door een hond.
Hij heette Robot.